[א]כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו הני מילי היכא דקודם פסולו חזי הכא דקודם פסולו נמי לא חזי ולילקי נמי כאידך דר' אליעזר דתניא [א]רבי אליעזר אומר כל שהוא בכליל תהיה (א) ליתן לא תעשה על אכילתו אין הכי נמי ורבא מהאי קרא קאמר אמר רב גידל אמר רב (סימן כוז"א) כהן שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה לוקה מאי טעמא דאמר קרא [1]ואכלו אותם אשר כופר בהם לאחר כפרה אין לפני כפרה לא לאו הבא מכלל עשה לאו הוא מתיב רבא [ב][2]וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו אותה תאכלו ואין בהמה אחרת תאכלו ואי כדקאמרת [3]את זה לא תאכלו למה לי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב גידל אמר רב [ג]זר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה פטור מאי טעמא דאמר קרא ואכלו אותם אשר כופר בהם כל היכא דקרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינן ביה וזר לא יאכל [ד]קדש וכל היכא דלא קרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם לא קרינן ביה וזר לא יאכל אמר ר' אלעזר אמר ר' הושעיא [ה]בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן ומי אמר ר' אלעזר הכי והא אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא הפריש בכורים קודם לחג ועבר עליהן החג ירקבו מאי לאו משום דלא מצי למיקרי עליהן ואי ס"ד קרייה אין מעכבת בהן אמאי ירקבו כדרבי זירא [ו]דאמר ר' זירא [ז]כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו ר' אחא בר יעקב מתני לה כדרבי אסי אמר רבי יוחנן וקשיא ליה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ומי אמר רבי יוחנן בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן והא בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן בכורים מאימתי מותרין לכהנים ואמר ליה הראוין לקרייה משקרא עליהן ושאין ראוין לקרייה משראו פני הבית קשיא קרייה אקרייה קשיא הנחה אהנחה קרייה אקרייה לא קשיא הא רבי שמעון הא רבנן הנחה אהנחה נמי לא קשיא הא רבי יהודה והא רבנן מאי רבי יהודה דתניא [ח]ר' יהודה אומר [א] [4]והנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה ממש כשהוא אומר [5]והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה ומאן תנא דפליג עליה דרבי יהודה ר' אליעזר בן יעקב היא [ט]דתניא [5]ולקח הכהן הטנא מידך [י]לימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב אתיא [כ]יד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן הטנא מידך וכתיב [ל][6]ידיו תביאינה את אשי ה' מה כאן כהן אף להלן כהן מה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד [מ]מניח כהן ידיו תחת ידי בעלים ומניף אמר רבא בר אדא אמר ר' יצחק בכורים

מאימתי

בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו. דכתיב בנותר (ב) לא יאכל כי קדש הוא(י) נתן טעם לדבר כי קדש הוא שנפסל וכמו כן כל הקדשים שנפסלו: **ה"מ היכא דקודם פסולו חזי.** כנותר: **אותה תאכלו.** [דכתיב] כל בהמה מפרסת פרסה וגו' אותה תאכלו ולא בהמה טמאה שאין סימנין הללו בהו אלמא לאו(כ) הבא מכלל עשה: **קרינא ביה וזר לא יאכל.** דהוא סיפיה דהאי קרא. וכל זר לא יאכל קדש(ל) לאו בקדשים משתעי אלא בתרומה דכתיב ברישא דעניינא איש איש מזרע אהרן דבר השוה בזרעו של אהרן (מ): **בכורים** לפני החג בני קרייה נינהו לאחר החג לאו בני קרייה נינהו דכתיב בתר קרייה (נ)ושמחת בכל הטוב מעצרת ועד החג שהוא זמן שמחת לקיטת פירות מביא וקורא מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא (בכורים פ"א משנה ו): **הפריש לפני החג.** אלה עליהן חובת קרייה ועבר עליהן החג שאינן ראוין עוד לקרייה ירקבו: **כדרבי זירא.** לעולם בראוין לקרייה לא מעכבא קרייה אבל באלו שעבר זמנן ואינן ראוין עוד לקרייה מעכבא קרייה כדרבי זירא: **דאמר כל הראוי לבילה כו'.** במסכת מנחות (דף קג:) תנן הרי עלי ששים ואחד עשרון מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחר דעד ששים יכולין ליבלל בכלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרבנן דאינן נבללין יפה והוינן בה וכי אינן נבללין מאי הוי והאנן תנן אם לא בלל כשר ומשני רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו': **מתני לה.** להא דרבי אלעזר אמר רבי אושעיא כדרב אסי אמר רבי יוחנן דרב אסי אמרה משמיה דרבי יוחנן: **הראוין לקרייה.** מעצרת ועד החג: **משיראו פני הבית.** משיכנסו לעזרה והנחה לא מעכבת כלל: **הא רבי יהודה.** לרבי יהודה לא מעכבא הנחה דדריש והנחתו יתירא לתנופה ואין מקרא שנוי בהנחה לעכב ולרבנן דלא דרשי ליה להכי מיבעי להו לשנות בהנחה לעכב: **והנחתו זו תנופה.** קרי ביה והנחתו לשון ולא נחם אלהים וגו' (שמות יג) שהוא מנחה אותו לארבע רוחות ומעלה ומוריד: **מאן תנא דפליג עליה.** למימר הנחה מעכבא: **רבי אליעזר בן יעקב היא.** דנפקא ליה תנופה מקרא אחרינא: **מה להלן בעלים.** דההוא בבעלים משתעי דכתיב יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו וסמיך ליה ידיו תביאינה:

מאימתי

בכורים מאימתי חייבים עליהם. זר מיתה וכהן מלקות חוץ לחומה שמלותו בפנים בעזרה:

יכול

כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן כו'. ואם תאמר אמאי לא משני מש"ה לא לקי דהוי לאו שבכללות דכולל פסול דיוצא וטמא ופסולין אחרים וי"ל דלפירוש הקונטרס דלעיל ניחא דפירש דלוקה דקאמר אינו רוצה לומר כ"א איסור בעלמא ומש"ה פריך נהי דמלקות לא הוי משום לאו שבכללות מ"מ איסורא מיהא איכא ולילקי דקאמר לאו דוקא אבל לפירוש (ג) ר"י דלעיל קשה דפירש דלוקה דוקא קאמר כדפי' א"כ ולילקי דקאמר הכא דוקא קאמר ואמאי הלא הוי לאו שבכללות כדפי' ויש לומר דאין הכי נמי היה יכול לשנויי אבל עדיפא מיניה משני דלא (ט)מיירי כלל (פ)מזר שאכל חטאת לפני זריקה דפטור והא דאמר לעיל ר"ש (דף יז.) אם לאוכל חטאת לפני זריקה קל וחומר ממודה איסור בעלמא ולא מלקות: **ואמר** ליה ראוין לקריאה משקרא עליהן. ולאו דוקא מותר ואי לא אסורים אלמא קריאה מעכבת: **הנחה** אהנחה לא קשיא הא רבי יהודה הא רבנן דתניא רבי יהודה אומר כו'. ומדאוקי לרבי יהודה והנחתו לתנופה (ד) ואם כן אין כאן שנוי כתוב לעכב בהנחה ומסתברא דלא מעכב וקשה הרי קריאה דלא שנה הכתוב לעכב ומעכב לרבי שמעון ומנא ליה לרבי יהודה דהנחה דלא שנה הכתוב לעכב דלא מעכב ומשי"ח תירץ דלא קשה דהא גם לר"ש לא היתה קריאה מעכבת אי לא משום דגלי קרא מלא תוכל לאכול בשעריך כדלעיל כך נראה למשי"ח: **ומאן** תנא דפליג ארבי יהודה רבי אליעזר ברבי יעקב הוא דתניא וכו'. פירוש לאפיק תנופה מג"ש וא"כ והניחו והנחתו תרוייהו להנחה (ה) מעכבת וקשה דבפרק מרש(ו) פרש"י בין והניחו בין והנחתו מיירי בתנופה ורא"יה דהתם מוכח דבעי ב' תנופות ומוכח מן והניחו והנחתו לכך פי' הר"ר אברהם בר יצחק דר"א בן יעקב ס"ל הכי דתרי קראי מיירי בתנופה ושתי תנופות היו ולא מיירי כלל בהנחה (ו) דהנחה לא מעכבת והא (ז)[דקאמר] מאן דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר דמפיק ליה לתנופה מקרא אחרינא ורבנן דאית להו הנחה מעכבת היינו תנא קמא בר פלוגתיה דר' יהודה דמסכת בכורים פ"ג (משנה ו) דתניא עודהו בסל קורא והגדת היום עד שהוא גומר כל הפרשה כולה ואית ליה דליכא תנופה כלל ותרי קראי (ז) בהנחה מעכבת וקאמר ר' יהודה התם קורא עד ארמי אובד אבי וגו' הגיע לארמי מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח ידיו תחתיו ומניפו וקורא כל הפרשה כולה וגומרה ובמילתיה דר' יהודה יש לתמוה דבשמעתין מפיק תנופה מוהנחתו שכתוב אחר כל הקריאה ואם כן מגליה דמתחלת הקריאה הוא מניף ותו מגליה לרבי יהודה דכהן היה מניף דבקרא והנחתו לא כתיב ביה כהן ובקרא קמא דכתיב ולקח הכהן הטנא לא כתיב בהן תנופה:

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"ח מהל' פסולי מוקדשי' הל' ג:

סד ב מיי' פי"א מהל' מעשה קרבנות הל' ח סמג לאוין שנו:

סה ג מיי' שם פי"ו הל' ו:

סו ד ה מיי' פ"ג מהל' בכורים הל' יב:

◆

תורה אור השלם

1. וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם: שמות כט לג

2. וְכָל בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ: דברים יד ו

3. אַךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה הַשְּׁסוּעָה אֶת הַגָּמָל וְאֶת הָאַרְנֶבֶת וְאֶת הַשָּׁפָן כִּי מַעֲלֵה גֵרָה הֵמָּה וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם: דברים יד ז

4. וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי יְיָ וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כו י

5. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כו ד

6. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֵת הֶחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ז ל

◆

מוסף רש"י

כל שבקדש פסול. מדכתיב כי קודש הוא יתירה לרבות על שאר פסולי קדשי קדשים בלאו, כגון פיגול ויוצא ושפך דמו (פסחים כד.). **הנחה.** לפני המזבח, מעכבת בהן. דשנה בה קרא (דברים כו) והניחו לפני וגו' והנחתו לפני וגו' (לעיל יז.). **כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.** במס' מנחות אמרינן אין מביאין בכלי אחד מנחה של ששים ואחד עשרונים, ומפרשינן טעמא מפני שאמרה תורה הבא מנחה שיכולה ליבלל וששים נבללין בכלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרבנן דאין יכולין ליבלל, והוינן בה וכי אין נבללין מאי הוי והתנן לא בלל כשר, ותירץ ר' זירא ראוי לבילה מיהא בעינן ומי שהוא ראוי לבילה אין בילה מעכבת ואפילו לא בלל כשר, אבל כשאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו (חולין פד. ובעי"ז יבמות קד: נדרים עג. קדושין כה. מנחות יח: שם קג: ונדה סו.) כלומר מה שאי אפשר להבלל מעכבת בו, דכיון דכתיב ויצק עליה שמן ונוח לבלול דכתיב בלולה, ש"מ שצוה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים מצות בלילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא צוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן הקטניות דליכא כלום, שכל דבר שצוה הקב"ה להביא יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא כאותו ענין שצוה הכתוב ולא כענין אחר, אבל מצות האמורות כאותה מצוה, כגון תנופה בקרבן, בלילה במנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:). **והנחתו זו תנופה.** דברישא הפרשה נאמר ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני ה' וגו', ובסיפיה נאמר והנחתו מכלל שאמר ונטלו ולמה נטלו לתנופה (סוכה מז:). **הנחה ממש.** שמגיד לך שמניחו להניחו לפני המזבח ואח"כ יטלוהו הכהנים ויאכלוהו (שם). **אתיא יד יד משלמים.** מתנופת חזה ושוק ואימורין דשלמים (סוטה יט.). **וכתיב ידיו תביאינה.** בבעלים דשלמים כתיב גבי תנופה, דכתיב בסיפיה להניף אותו תנופה וגו' (סוכה מז:). **מה כאן.** בבכורים, כהן. דכתיב ולקח הכהן (שם). **תחת ידי בעלים.** בעלים אוחזים בשפת הטנא וכהן מניח ידיו תחת שוליו, וכן מפרש במסכת בכורים (שם).

מסורת הש"ס

א) [מנחות עד:], ב) [זבחים לד. ע"ש לי"ש], ג) [צ"ל וזר לא יאכל כי קדש הם], ד) לעיל יז., ה) ב"ב פא: חולין פג: קדושין כה. יבמות קד: נדה סו: מנחות יח: קג: נדרים עג., ו) סוכה מז: מנחות סא., ז) ג"ז שם, ח) ג"ז שם קדושין לו: [סוטה יט.], ט) [צ"ל וכתיב התם], י) [שמות כט], כ) בס"א: הללו בהו ולאו, ל) [ויקרא כב], מ) [יבמות עד.], נ) [דברים כו], ס) [וע' תוס' יומא לו: ד"ה לאו וכו' ותוס' פסחים כד. ד"ה הא], ע) רש"א. שייריה כללוהמ"ד, פ) [צ"ל זר שאכל חטאת], צ) [נמ"א ליתא כלום רק בספרי וכן בפרש"י בחומש ועי' רש"א ומהרי"מ], ק) רש"א,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בכליל תהיה לא תאכל ליתן לא תעשה: (ב) רש"י ד"ה בא הכתוב וכו' דכתיב בנותר. נ"ב כפי' התלמידים: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' אבל לפירוש דלעיל קשה דפירשתי דלוקה דוקא קאמר כדפרש"י אם כן וכו' שבכללות כדפרש"י וי"ל דאין הכי נמי דהוה יכול: (ד) ד"ה הנחה וכו' לתנופה אם כן אין כאן כתוב שנוי בהנחה לעכב ומסתברא דלא: (ה) ד"ה ומאן וכו' להנחה דמעכבת וקשה דבספרי דרש פרשת כי תבא בין והניחו בין: (ו) בא"ד והנחה לא מעכבת והא דקאמר הכא מאן תנא דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר מאן תנא דמפיק ליה לתנופה: (ז) בא"ד ותרי קראי והניחו והנחתו תרוייהו להנחה דמעכבת וקאמר ר' יהודה וכו' לא כתיב ביה תנופה:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ר"י אומר והניחו וכו' כשהוא אומר והנחתו הרי כו' מקיים והנחתו זו תנופה כצ"ל (וע' שנות אליהו פ"ג דבכורים):